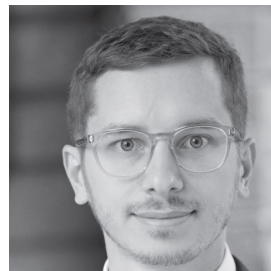

Čezmejno vročanje ali habsburška pošta

Matej Zenz,

mag. pravnih znanosti,
odvetnik v odvetniški
pisarni Grilc Vouk Ranc
Zenz (Celovec/Gradec/
Dunaj/Ljubljana)

»Če je pomembno, potem raje dostavite s pošto,« se glasi reklamni slogan avstrijske pošte. V odvetniškem vsakdanu to vsekakor drži. Pošta je nadvse pomemben dejavnik v sodnih sporih in tudi digitalizacija je še ni popolnoma nadomestila. Čeprav v Avstriji od začetka sodnega postopka dalje komunikacija med sodiščem in odvetniki ter izvedenci poteka izključno elektronsko,¹ je vloga, s katero se sodni postopek sproži, toženi stranki dostavljena priporočeno po pošti. To zahteva Zakon o vročitvi (*Zustellgesetz*), ki v glavnem velja za vse sodne in upravne postopke v Avstriji. Posebne pozornosti so deležne tudi mednarodne vročitve. Znotraj EU vročanje urejajo razne uredbe za civilne, kazenske in upravne postopke. V praksi pa je najpomembnejša Uredba (EU) 2020/1784 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (vročanje pisanj), ki je nadomestila Uredbo (ES) št. 1393/2007. Uredba sodiščem omogoča različne možnosti posrednega ali neposrednega vročanja.

V čezmejnih sodnih sporih so težave z mednarodnim vročanjem vsakdanji kruh naše odvetniške pisarne, saj avstrijska sodišča vedno znova napačno vročajo pisanja v Sloveniji živečim udeležencem v sodnih postopkih. To se še posebej rado dogaja na najnižji stopnji, na okrajnih sodiščih, kjer pisanja pogosto vročajo le v nemškem jeziku. »Kaj Avstrijci mislijo, da smo še vedno del habsburške monarhije,« me je nekoč vprašala slovenska stranka, ki je v nemškem jeziku prejela tožbo in vabilo na pripravljalni narok v Avstriji. Če ji sodišče želi kaj sporočiti, naj to stori v slovenščini, se je še obregnila stranka, za katero je bilo nemško vabilo brezpredmetno.

Tako enostavno vseeno ni. Pisanja v tujem jeziku niso neveljavna. Skladno z 12. členom Uredbe (EU) 2020/1784 ima naslovnik zgolj pravico, da zavrne sprejem pisanja, ki se vroča, če to ni sestavljeno v jeziku ali je prevedeno v jezik, ki ga naslovnik ne razume, oziroma ni napisano v uradnem jeziku ali enem od uradnih jezikov države, kjer se pisanje vroča. Organ, ki pisanje vroča, je o tej pravici dolžan obvestiti naslovnika – seveda v jeziku, ki ga naslovnik razume, ali v uradnem jeziku države, kjer se pisanje vroča. Če je torej naslovnik prejel vsaj obvestilo o možnosti zavrnitve v jeziku, ki ga razume, pisanje ni brezpredmetno in bi lahko ignoriranje privedlo do zamudne sodbe. Stranka je torej »Habsburžanom« dolžna vsaj sporočiti, da zavrača sprejem pisanja. Sodna pisanja in predvsem obvestila je zato smiselno ustrezno preučiti. V naši odvetniški pisarni smo imeli primer, ko je avstrijsko sodišče vročilo tožbo v nemščini, sicer z obvestilom o možnosti zavrnitve, ki pa je bilo prav tako napisano v nemškem jeziku. Naša stranka je pisanje ignorirala. Izšla je zamudna sodba, na katero smo se uspešno pritožili, saj že sama tožba zaradi obvestila, ki ni bilo v slovenščini, ni bila pravilno vročena. Med nepravilno vročeno tožbo in pritožbo na zamudno sodbo je minilo kar nekaj časa, saj tudi vročanje zamudne sodbe ni potekalo gladko. Take napake lahko zato povzročijo, da se sodni postopki izrazito podaljšajo, s čimer se dokazovanje oteži, posebej v primerih, ko so v postopkih udeležene priče in se moramo zanesti na njihov spomin.

In če smo že omenili priče ... Pri vročanju vabil pričam je situacija drugačna. Pogosto se nam oglasijo priče v civilnih postopkih, češ da so prejele vabilo v nemščini na obravnavo v Avstriji,² v katerem piše, da jim grozi denarna kazen ali celo pripor, če se obravnave ne bodo udeležile. Drugače kot obtoženec pa se priča na taka vabila lahko požvižga. Priča, ki prebiva v tujini in ni avstrijski državljan, zaradi načela teritorialnosti ni podvržena avstrijski jurisdikciji. Neupoštevanje vabila zato v skladu z avstrijskim procesnim pravom ni mogoče sankcionirati.

V čezmejnih civilnih postopkih imamo torej tudi težavo, da predlagamo zaslišanje nujno potrebne priče, ki živi v tujini in se zaslišanja iz različnih razlogov (npr. predolge poti) ne želi udeležiti. Avstrijsko sodišče priče torej ne more sankcionirati. Vendar pa so priče pogosto vseeno pripravljene sodelovati oziroma se npr. udeležiti zaslišanja prek videokonference, česar pa skladno z avstrijsko zakonodajo in predpisi EU ni mogoče izvesti neposredno. V takem primeru mora avstrijsko sodišče zaprositi slovensko sodišče, da vodi zaslišanje, ki se izvede z videokonferenco. V avstrijski praksi ta postopek ni ravno priljubljen. Vsakič, ko sem v civilnem postopku predlagal tako zaslišanje, so me avstrijski sodniki spraševali, ali poskušam zavlačevati postopek. In tudi v resnici je izvedba takšnega zaslišanja dolgotrajna, že zaradi dejstva, da mora avstrijsko sodišče s pomočjo avstrijskega pravosodnega ministrstva in na podlagi prevedenih obrazcev zaprositi za pomoč sodišče v Sloveniji skladno s predpisi uredbe o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah. Pred pandemijo covid-19 smo se – kadar je bilo dano soglasje obeh strank – mimo zakona dogovorili za zaslišanje prek aplikacije Skype. Še vedno se spomnim zaslišanja nekega voznika, ki se nam je priključil iz kabine svojega tovornjaka na Cipru. Če bi predlagal zaslišanje prek videokonference na Cipru v skladu s tedaj veljavno Uredbo Sveta (ES) št. 1206/2001, bi postopek najbrž potekal še danes.

Medtem je bila Uredba Sveta (ES) št. 1206/2001 prenovljena. Nova Uredba (EU) 2020/1783 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah (pridobivanje dokazov) sedaj predvideva tudi neposredno pridobivanje dokazov prek videokonference ali druge tehnologije komuniciranja na daljavo – če priča prostovoljno sodeluje. Če v neposrednem postopku ne želi sodelovati, tudi po novi uredbi ni sankcionirana. V takem primeru avstrijskemu sodišču ne preostane drugega kot izvedba dolgotrajnega, prej omenjenega postopka, ko se mora obrniti na sodišče države, kjer živi priča. Čeprav so se avstrijska sodišča med epidemijo koronavirusa pogosteje posluževala zaslišanj prek videokonferenc, se ta navada ni obdržala. Kljub vsemu pa upam, da bo ta način zaslišanja prič v prihodnje olajšal sodne postopke vsaj na relaciji nekdanje habsburške monarhije.

¹ Po t. i. elektronskem pravosodnem prometu (*Elektronischer Rechtsverkehr – ERV*).

² Avstrijska sodišča lahko skladno z Zakonom o civilnih postopkih (*Zivilprozessordnung – ZPO*) razpošiljajo vabila na obravnave tudi v tujino, in to celo neposredno, ne da bi morala pri tem vključiti tuje pravosodne organe.